

‘Europese bodemstrategie ja, Europese kaderrichtlijn nee’

Mogelijk wordt nog in 2005 in Brussel beslist over de invoering van een Europese Kaderrichtlijn Bodem. Misschien ook niet, want Brussels wegen zijn soms ondoorgrondelijk. Wat de uitkomst ook moge zijn, staatssecretaris Pieter van Geel (CDA) van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) staat niet te trappelen van ongeduld om met zo’n kaderrichtlijn aan de slag te gaan. ‘Er zijn zowel in Europees verband als in het Nederlandse beleid genoeg instrumenten voorhanden om een duurzame bescherming van de bodem te waarborgen’, zegt hij exclusief in het blad BODEM.

René Didde, milieujournalist

Al sinds 2002 werkt de Europese Commissie aan zeven zogeheten strategieën op het gebied van milieu. Daarin worden de grote lijnen uitgestippeld, en mogen de lidstaten zelf invulling geven aan concreet beleid, volgens het alom omarmde subsidiariteitsbeginsel. Dat stelt dat de problemen moeten worden aangepakt door de meest voor de hand liggende bestuurslaag. Het idee van een Europese milieustrategie is dat vooral de nieuwe lidstaten, met niet zelden een nauwelijks ontwikkeld milieubeleid, de vruchten kunnen plukken van zo’n strategie.

Het doel is om te komen tot ‘better regulation’, minder regels en geen wetgeving als dit niet nodig is.

De bodemstrategie benoemt acht vormen van bodemaantasting, die door het bevorderen van duurzaam bodemgebruik, bescherming, en waar nodig sanering, een halt moeten worden toegeroepen. Op het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) zegt staatssecretaris Pieter van Geel (CDA) ‘een groot voorstander’ te zijn van de Europese bodemstrategie.

‘Er is veel discussie geweest in Europa over de milieustrategieën. Ze dreigden een typisch Brussels ‘sweeping forward’-dossier te worden, dat wil zeggen ondanks discussie draait de Brusselse molen gewoon door. Milieucommissaris Stavros Dimas heeft echter deze zomer het pleit gewonnen, dus nu moet het concreter worden.’

Volgens Van Geel zien we de bodem nog te veel als gekregen grond onder onze voeten, die af en toe vervuild blijkt en dus moet worden schoongemaakt. ‘De bodem is echter veel meer een heel bijzonder systeem’, zegt Van Geel, ‘met een bepaalde structuur, vruchtbaarheid en een organisch stofgehalte dat van plek tot plek sterk kan verschillen. We moeten nog veel meer leren dat je dat systeem slechts mag belasten tot de grens van het zelfreinigende vermogen. Dat geldt niet alleen voor industriële bedrijven, maar ook voor de landbouw’, aldus Van Geel.

Een Europese strategie kan volgens hem helpen dit denken bij alle lidstaten te stimuleren. Ondanks het Nederlandse ‘Nee’ tegen de Europese Grondwet, die ondanks zijn naam niet over bodem ging, denkt Van Geel ‘Europees’. ‘Het is mooi als we overal in Europa de bodem een beetje netjes beheren vanuit een gezamenlijke zorg. Veel bodemaantasting, zoals erosie en slibproblemen, kennen bovendien een grensoverschrijdend karakter.’

Sommige lidstaten willen de wat abstracte Europese bodemstrategie vertalen in een concrete, normerende Europese Kaderrichtlijn. Dat maakt het meer hanteerbaar en minder vrijblijvend. Wat denkt u daarvan?

Van Geel: ‘Ik vind dat niet zo’n goed idee. Allereerst heb ik sterke twijfels of je wel tot algemene, juridisch bindende regelgeving kunt komen voor een bodem die zo enorm

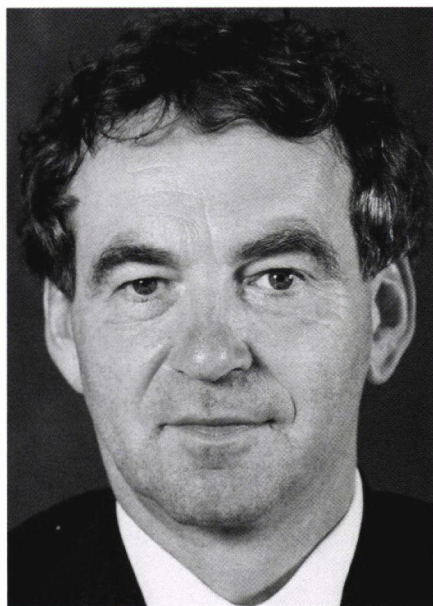

FOTO: FOTOPERSBUREAU DIJKSTRA

verschilt, van de platte delta in Nederland tot de Alpen in Oostenrijk en van de kalkzandsteen bodems in de Franse Provence tot de zeeklei in Friesland.'

'Maar nog belangrijker vind ik dat we zo zachtjesaan over voldoende kaderrichtlijnen op andere milieugebieden beschikken. Daarop kan het belang van de bodem al voldoende meeliften. Denk aan de Kaderrichtlijn water, de Nitraatrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de Hoogwaterrichtlijn. Die verordonneren elk vanuit hun eigen invalshoek ook de nodige aandacht voor de bodem.'

Speelt bij uw afwijzing van een kaderrichtlijn bodem ook mee dat u nu al het vuur uit de schenen moet lopen naar Brussel om via derogatie uitstel te bepleiten van het voldoen aan de normen en grenswaarden, zoals met nitraat, lucht en habitat?

'Enige angst daarvoor heb ik zeker, maar mijn kritiek is vooral inhoudelijk. Een kaderrichtlijn bodem is niet nodig. De belangen van de bodem worden voldoende gewaarborgd in andere Europese kaderrichtlijnen. Vergeet bovendien niet de praktische kant van de zaak. Zo'n Fremdkörper van de Europese Kaderrichtlijn moeten worden geïncorporeerd in alle bestaande bodemregels. Het maakt het tot een complex en langdurig proces.'

Maar kunnen de staatssecretaris van Milieu in Nederland en zijn collega's in andere lidstaten door een Europese bodemrichtlijn niet een

steuntje in de rug krijgen in de verdediging van de milieubelangen in het kabinet?

'Ik herken het mechanisme, maar het is een ouderwetse vraag. Het ontkent namelijk het belang dat de Nederlandse regering hecht aan het respecteren van de grenzen van het zelfreinigend vermogen van de bodem. Er wordt in Nederland geen nieuwe woonwijk gebouwd zonder dat het regenwater wordt afgekoppeld van het riool. Dat is goed voor de rioolwaterzuiveringsinstallatie die beter werkt bij geconcentreerder afvalwater. Het is goed voor de kwaliteit van het zwemwater want er zijn minder overstorten. En het is goed voor de bodem door het tegengaan van verdichting en het scheppen van ruimte voor bergingsbassins en infiltratie in de bodem. Nederland gaat afdekking tegen door haar sterke planologische traditie. Hoewel de 'lagenbenadering' uitgangspunt is, kom je bijvoorbeeld vanwege mobiliteit of sociale belangen niet altijd uit op verstedelijking op de meest logische plaats vanuit de onderlaag. Maar de meerwaarde van Europees beleid zie ik hier niet. Nee, ik ben geen vriend van een Europese kaderrichtlijn, ik ben een vriend van een meer ambitieuze bescherming van het bodemsysteem.'

Zuidelijke lidstaten zien anders kans om met een kaderrichtlijn bodem meer aandacht voor bijvoorbeeld erosie op te eisen.

'Dat klopt, en ook de nieuw toetredende landen in de EU zijn een groot voorstander van een kaderrichtlijn. Dat komt doordat het milieubeleid daar wat minder ver ont-

wikkeld is dan in de Noordelijke lidstaten. Kijk, in Malta en Cyprus hoeft het bestaande beleid niet te worden aangepast.

Daar nemen ze het EU-document en zetten er 'Nationaal beleid' boven, en daarmee is het bodembeleid van kracht. Maar in andere landen ligt dat anders. Ook Engeland is om soortgelijke redenen als ik noem, geen voorstander en ze dragen dat tijdens hun voorzitterschap ook sterk uit. Duitsland was aanvankelijk voorstander, maar twijfelt nu. België is voorstander, mits het niet tot meer administratieve lasten leidt. Van Frankrijk is geen standpunt bekend. Ik wil evengoed mijn zakgeld niet verwedden op het niet doorgaan van de richtlijn.'

Wat zijn de kansen van het Nederlandse bodembedrijfsleven van de nieuwe Europese bodemstrategie of richtlijn?

'Die kansen zijn heel groot. Er is grote behoefte aan kennis, expertise en technologie op het gebied van bodem, waterbodem en grondwater in Europa, en ik kan verzekeren dat de Wageningers en de civieltechnici overal worden gewaardeerd. Naarmate de welvaart toeneemt, nemen burgers minder genoegen met een leven in de rotzooi. En daarom loopt het nu al goed voor de Nederlandse bodemwereld. De bodemstrategie alleen levert al meer aandacht voor de bodem op. Tot aan recepties in Kazachstan kom ik vertegenwoordigers van de Nederlandse bodemadviesbureaus tegen.'